

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Neat Corridors of Powertrip House
Úhledné koridory domečku moci

Vypracovala: Anna-Marie Berdychová
Vedoucí diplomové práce: MgA. Josef Bolf, MgA. Jakub Hošek
Oponentka diplomové práce: Mgr. Zuzana Žabková

Akademický rok 2024/2025

V diplomní výstavě představuji skleněný objekt Neat Corridors of Powertrip House, objekty Tower šité z fotografií a nástěnné fotografické objekty Hardboil.

Ústředním dílem je skleněný objekt. Provedení vitráže technikou Tiffany se nachází na rozhraní mezi skládačkou, domečkem pro panenky a teráriem či klecí. Podoba modulárního vitrážového dioramatu je volně inspirovaná architekturou obchodních center a bank 90. let. Takovou architektu v kontextu díla chápu jako symbol moci. Domeček je v rozpadu. Uvnitř jsou uzavřené ženské postavy, které ho možná squatují, možná je tam někdo drží násilím. Všechny se nudí a je jim jedno, zda jsou pozorovány. Jde o jistou dystopickou situaci. Postavy jsou reálné figury naskenované lidar skenerem, procesované ve 3D softwaru a vytištěné na 3D tiskárně. 3D tiskem jsou vytvořené i další elementy díla, jako například pohyblivé eskalátory.

Pro mě jako pro dítě devadesátých let v České republice byla návštěva obchodního centra vždy ohromující zážitek. Bizarnost architektury, masa lidí na zvláštním místě, pachy, pětipatrové parkoviště, podbízivé slogany, tajemná luxusně se tvářící pizzerie shora shlížející na laciný food court nebo podivná textura zábradlí eskalátorů ve mě vyvolávali neklid a napětí, zároveň jsem tímto chrámem byla nesmírně přitahovaná. Setkávání s kulturou 90. let vnímám jako silně formativní. Vypůjčím si pro pojmenování své motivace k volbě tohoto námětu pojem, který ve vztahu ke své tvorbě používá Mike Kelley. Negative joy. „I think my work is a kind of negative joy. That's the kind of humor that I like—it's the kind of humor that I find socially useful“ jak vysvětluje v rozhovoru.¹

Tak trochu „negative joy“ je i způsob, jakým pracuji se sklem a dalšími materiály. Navzdory preciznímu charakteru trojrozměrné vitráže tvořím silně intuitivně. Používám převážně nalezená skla, která podléhají degradaci a nelámou se snadno. Nedržím se předem vytvořeného modelu. Tvary jsou limitovány materiálem, který je k dispozici a také mou „neškoleností“. Je pro mě záměrem nechat materiál někdy rozhodnout, kam mě pustí, zároveň jde o jemné popíchnutí kultury vysokého řemesla.

V dalších částech diplomové práce zpracovávám tištěné fotografie. K fotografii mám hluboký vztah. Věnovala jsem se jejímu studiu od střední školy a též v bakalářském studiu. Jde o médium, které silně formovalo moje výtvarné vnímání. Mám díky tomu vztah k tekutým materiálům (zmrazování rozhodujícího okamžiku, práce v temné komoře) nebo k fragmentaci. V posledním roce studia na AVU jsem se k fotografii vrátila a zkoumala ji jako objekt. Fotografuji momenty rozkladu v přírodě, deníkové záznamy nebo náhodné nálezy. Přistupuji k fotografii jako k vernakulárnímu médiu. Tyto vzpomínky, fragmenty, tak posílám do labu jako fotografie z dovolené. Ručně je potom zpracovávám a narušuji bělidlem nebo jehlou.

Pro objekty jsem zvolila techniku, která je inspirovaná upomínkovými krabičkami ze sešívaných pohlednic. Kontext, který přenáším do díla, je obecně památka na člověka nebo situaci, sešitá k dalším, které spolu nesouvisí. Stává se z nich prostá dekorace nebo totem vzpomínek. Pohlednicové krabičky jsou známé na západě Evropy z viktoriánského období² a ve východní Evropě je máme spojené s dobou Sovětského svazu, jako jedny

¹ "Myslím, že moje práce je určitým druhem negativní radosti. To je druh humoru, který mám rád - je to druh humoru, který považuji za společensky užitečný." KELLEY, Mike. Art21. rozhovor „Day is Done“, 2005, art21.org

² PEACH, Meredith. The quest for the vintage “card basket”. <https://garlandmag.com/article/card-basket/> (cit. 10.5.2025)

z volnočasových, únikových, kutilských technik.³ Fotografie po procesu bělení sešívám do tvaru organické morfující se věže. Vycházím pouze z abstraktní skici. Představa o finální podobě se tak výrazně proměňuje během procesu. Vyšívání je repetitivní, meditativní pohyb. S každým stehem se vzdaluji předešlé myšlence. Věž je sestavená z marginálních deníkových vzpomínek a flashbacků. Část fotografií se věnuje rozkladům a vznikům v přírodě. Detaily bažin a tlení, vlastní tělo, nahodilé záznamy, momenty změny. Toto mapování rezonuje s konceptem Jamese Bridlea, který upozorňuje, že ekosystémy, stejně jako myšlení, nejsou statické, ale síťově propojené a tekuté.⁴

Třetí částí diplomové práce je soubor nástěnných fotografických objektů s názvem Hardboil. Zvolenými motivy zrcadlí výše uvedené sešívání objekty. Fotografie jsou ručně chemicky degradované, malované bělidlem, opalované. Následně jsou oblévány cínem a zalité pryskyřicí spolu s drobnými nalezenými předměty. K této sérii mi byla inspirací viktoriánská portrétní fotografie.

Ve všech vystavených objektech pracuji s odrazy a lesky. Tento element vybraných materiálů (sklo, fotografický tisk, kov, pryskyřice) volím pro jeho erotický podkres. Člověk je podvědomě přitahován lesklými povrchy, protože připomínají vodní hladinu. Jde tedy o evoluční adaptaci na rozpoznávání vodních zdrojů.⁵ Kladu si otázku, má touha po vodě, žízeň, stejný základ jako chtíč? Materiál je mi tak prostředkem k manipulaci s divákem. Pro dokreslení mého záměru odkážu na obdobné překrývání, jaké zaznamenává Elvia Wilk při kontaktu s malbou svaté Lucie a s rukopisem z 16. století v eseji Extinction Burst: "If seeing Lucia in person provoked a feeling of adolescent flirtation, what I felt when touching the manuscript was full-blown, well-informed adult desire. Desire for communion. Desire for crossing over."⁶

V první fázi procesu tvorby vytvářím myšlenkové mapy z nahodilých vzpomínek a asociací. Podle mapy postupuji dál. Pracuji silně intuitivně a volím techniky, ve kterých jsem schopnostmi velmi vzdálená mistrovství. Dostanu se tak do nových míst, kam mě zavede samotný materiál spolu s mou intuicí. Nezajímá mě kategorizace, která staví takzvanou DIY kulturu, kutilství, mimo svět umění. Nerespektuji pojem mistrovství a dávám přednost chemii a transcendenci mezi myslí, hmatem a materiálem. Nechávám vlastní selhání a fyzikální protesty materiálu tvarovat dílo.

V diplomové práci zahrnuji své nabyté dovednosti a myšlenkové procesy. Chápu ji jako výchozí bod cyklu, kterému se následující měsíce budu věnovat. Vrstvou, kterou dále rozpracovávám je zejména hodnota artefaktu a její fikce. Práce s nestálými materiály jako jsou bioplasty, kterým jsem se v minulosti také intenzivně věnovala, a v kontrastu k tomu práce s taveným sklem. Výrobou artefaktů chci nalézt k specifický příběh, který bude divák číst jako při luštění nálezů v rodinné pozůstalosti. Tento projekt mi otevřel nové pohledy a přístupy k vlastní tvorbě.

³ DIVO, Mark, MICHAJLOVÁ, Světlana (ed.). *Volný čas: utopie na hranicích všednosti : utopias on the verge of commonness = Spare time*. V Praze: Národní galerie v Praze, 2013.

⁴ BRIDLE, James. *Ways of being: beyond human intelligence*. [London]: Allen Lane an imprint of Penguin Books, 2022.

⁵ MEERT, Katrien. Taking a shine to it: How the preference for glossy stems from an innate need for water. *Journal of Consumer Psychology*, Volume 24, Issue 2, 2014

⁶ WILK, Elvia. Extinction Burst. Pokud ve mně osobní setkání s Lucií vyvolávalo pocit pubertálního flirtu, pak to, co jsem cítila při dotyku s rukopisem, byla plnohodnotná, dobře informovaná touha dospělého člověka. Touha po společenství. Touha po překročení." <https://www.moussemagazine.it/magazine/extinction-burst-elvia-wilk-2022/> (cit. 10.5.2025)

Použitá literatura:

1. BRIDLE, James. Ways of being: beyond human intelligence. Penguin Books, 2022.
2. WILK, Elvia. Death by the Landscape. Soft Skull Press, 2022.
3. HARAWAY Donna. Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene. Duke University Press, 2016
4. WELCHMAN, John C. Mike Kelley: Minor Histories. MIT Press, 2004
5. KELLEY, Mike. Rozhovor „Day is Done“. 2005.
<https://art21.org/watch/art-in-the-twenty-first-century/s3/mike-kelley-in-memory-segment/>
(cit.10.5.2025)
6. LONGINO, Alan. Towards Telepathic Ecologies. Hunter College of The City University of New York, 2016
7. TAMMENS, Nicholas. Subversion of the Subject: Anna Oppermann. Mousse 86. 2024
8. MEERT, Katrien. Taking a shine to it: How the preference for glossy stems from an innate need for water. Journal of Consumer Psychology, Volume 24, Issue 2, 2014
9. DIVO, Mark, MICHAJLOVÁ, Světlana (ed.). *Volný čas: utopie na hranicích všednosti : utopias on the verge of commonness = Spare time*. V Praze: Národní galerie v Praze, 2013.